

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä kesäkuuta 2013 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 67/2013 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut asiasta lausunnon (StVL 16/2013 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Anne-Marie Brisson, opetus- ja kulttuuriministeriö
- esittelijäneuvos Jorma Kuopus, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- vanhempi oikeuskanslerinsihteeri Outi Kauppila, Oikeuskanslerinvirasto
- johtaja Jorma Kauppinen, Opetushallitus
- lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula, Lapsiasiavaltuutetun toimisto
- ylitarkastaja Anne Tamminen-Dahlman, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- professori Jouni Välijärvi, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto.
- opetustoimen ylitarkastaja Tuomo Laitila, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- apulaiskaupunginjohtaja Ritva Viljanen, Helsingin kaupunki

- oppilashuollon päällikkö Vesa Nevalainen, Helsingin kaupunki, opetusvirasto
- toimialajohtaja Timo Jalonen, Turun kaupungin sivistystoimiala
- poliisipäällikkö Sauli Kuha, Oulun poliisilaitos
- koulutustoimitsija Mikko Heinikoski, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- puheenjohtaja Hanna Grästen-Salonen, Koulukuraattorit - Skolkuratorer ry
- ohjelmajohtaja Hanna Heinonen, Lastensuojelun Keskusliitto
- puheenjohtaja Matti Sippola, Luokanopettajaliitto ry
- asiantuntijalakimies Suviaanna Hakalehto-Wainio, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
- koulutusjohtaja Heljä Misukka, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
- edunvalvonta-asiantuntija Antti Seitamaa, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
- puheenjohtaja Päivi Juntti, Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.
- kehittämisspäällikkö Marja Lahtinen ja erityisasiantuntija Aila Puustinen-Korhonen, Suomen Kuntaliitto
- puheenjohtaja Daniel Sazonov, Suomen Lukio-olaisten Liitto ry
- koordinaattori Hanna Sauli, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry
- puheenjohtaja Jukka Eero Vuorinen, Suomen opinto-ohjaajat ry

- puheenjohtaja Tuomo Tikkanen, Suomen psykologiliitto ry
  - puheenjohtaja Riikka Lindroos, Suomen Rehtorit ry
  - toiminnanjohtaja Tuomas Kurttila, Suomen Vanhempainliitto ry
  - koulutuspoliittinen suunnittelija Sari Kokko, Vammaisfoorumi ry
  - toiminnanjohtaja, YTM Simo Pöyhönen, Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry
  - toiminnanjohtaja Markku Moisala, Yksityiskoulujen liitto ry
  - dosentti Matti Rimpelä.
- Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
    - Valtion nuorisosiain neuvottelukunta (Nuora)
    - Espoon kaupunki
    - Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry
    - Erilaisten oppijoiden liitto
    - Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry
    - Sosnet Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto
    - VAMOS - Etsivä nuorisotyö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Lakiin ehdotetaan koottavaksi lainsäädännössä nykyisin hajallaan olevat oppilas- ja opiskelijahuoltoon koskevat säännökset. Laki koskisi esi- ja perusopetusta ja toisen asteen lukiokoulutusta ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta.

Esityksessä on kiinnitetty erityistä huomiota yhteisölliseen opiskeluhooltoon, mutta opiskeluhoitoa voitaisiin järjestää myös yksilökohtaisena. Esityksen tavoitteena on niin ikään siirtää toiminnan painopistettä nykyisestä ongelmakeskeisestä toiminnasta ennaltaehkäisevään suuntaan. Opiskeluhoitona oppilaat ja opiskelijat voisivat saada matalan kynnyksen tukea. Turvaamalla varhainen tuki oppilaille ja opiskelijoille koulussa voitaisiin välttää raskaampia toimenpiteitä ja sitä kautta saada myös kustannussäästöjä.

Esityksessä ehdotetaan, että toisen asteen opiskelijat saisivat vastaavat opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalvelut kuin perusasteen oppilaat. Ehdotuksen mukaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjällä tulisi olla käytettävissään koulun tai oppilaitoksen sijaintikunnan järjestämänä opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalveluja. Psykologin ja kuraattorin palveluja olisi oikeus saada laissa säädetyssä määrääjässä. Ehdotetussa laissa säädettäisiin myös tervey-

denhoitajan ja lääkärin saavutettavuudesta sekä kuraattoreiden kelpoisuudesta.

Esityksen tavoitteena on lisätä toiminnan suunnitelmallisuutta. Ehdotetussa laissa säädettäisiin kunnanvaltuustossa hyväksyttävään lastensuojelulain mukaiseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan kirjattavista opiskeluhoitoa koskevista tiedoista. Suunnitelmaan olisi kirjattava muun muassa opiskeluhoillon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet, arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista sekä toimet, joilla vahvistetaan opiskeluympäristön ja yhteisön hyvinvoinnin edistämistä ja opiskelijoiden varhaista tukea. Opiskeluhoillon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten olisi laadittava oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma.

Opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaisi monialainen opiskeluhoillon ohjausryhmä. Ryhmä voisi olla usean koulutuksen järjestäjän yhteinen, tai sille asetetut tehtävät voisi hoitaa muu tehtävään soveltuva ryhmä. Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaisi oppilaitoksen opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista, kuten nykyisinkin. Yksittäisen opiskelijan tukemiseksi voitaisiin tarvittaessa koota monialainen asiantuntijaryhmä, jonka asiantuntijat voisivat toimia

myös opetushenkilöstön tukena koulun työrauhaan, kurinpitoon sekä opetuksen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvissä hallinnollisissa ja sisällöllisissä kysymyksissä. Ehdotetussa laissa säädettäisiin opiskeluhooltoon liittyvästä dokumentoinnista, rekisterinpidosta ja tietosuojasta sekä korostettaisiin opiskelijoiden ja huoltajien vaikutusmahdollisuuksia opiskeluhooltoon koskevilla asioilla. Opiskeluhoollon valtakunnallisesta ohjauksesta vastaisivat Opetushallitus ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Psykologi- ja kuraattoripalvelujen valvonta määräytyisi sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön mukaan. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että aluehallintovirastot voisivat myös oma-aloitteisesti ottaa tutkittavaksi, onko opis-

keluhoolto kokonaisuudessaan hoidettu lain mukaisesti. Palvelujen järjestäjät vastaisivat toiminnan omavalvonnasta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäväksi muutoksia perusopetuslakiin, lukiolakiin, ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin, lastensuojelulakiin, terveydenhuoltolakiin ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettuun lakiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan elokuun alusta 2014.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleistä. Sivistysvaliokunta pitää kannatettavana, että hallituksen esityksessä kootaan yhteen nykyisin hajallaan olevat oppilas- ja opiskelijahuoltoon koskevat säännökset säätämällä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (jäljempänä opiskelijahuoltolaki). Valiokunta yhtyy hallituksen esityksen arvioon, että yhtenäinen opiskelijahuoltolaki vahvistaisi lasten ja nuorten tasa-arvoisia mahdollisuuksia käydä koulua ja opiskella. Valiokunta pitää myös erittäin kannatettavina esityksen ehdotuksia toisen asteen opiskelijoiden aseman parantamiseksi laajentamalla heidän mahdollisuuksiaan saada oppilaitoksen sijaintikunnan järjestämiä opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja.

Sivistysvaliokunta pitää välttämättömänä, että kouluterveydenhuollon, koulupsykologin ja kuraattorin palvelut järjestetään oppilaitoksissa siten, että palvelut ovat lähellä oppilaitosta ja siten helposti ja nopeasti nuorimpienkin oppilaiden saavutettavissa. Riittävien henkilöresurssien turvaaminen opiskelijahuoltoon on uudistuksen toimivuuden kannalta keskeinen kysymys.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella

valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Esityksen tarkoittama opiskeluhoolto. Hallituksen esitystä arvioitaessa on lähtökohtaisesti tiedostettava ehdotetun opiskelijahuoltolain suhde opetusta koskeviin peruslakeihin, esimerkiksi perusopetuslakiin. Ehdotetussa opiskelijahuoltolaissa säädellään ehdotuksen 3 §:n mukainen opiskeluhoollon kokonaisuus. Ehdotettu laki ei vaikuta oppilaan perusopetuslain mukaisiin velvollisuuksiin ja oikeuksiin osallistua järjestettävään opetukseen. Kurinpito koulussa ja oppilaan yleinen ja tehostettu tuki sekä niihin liittyvä päätöksenteko ja moniammatillinen yhteistyö ovat osa opetuksen järjestämistä eivätkä siis osa vapaaehtoista yksilökohtaista oppilashuoltoa. Esimerkiksi oppilaan tehostettua tukea koskevilla menettelyillä noudatetaan perusopetuslain säännöksiä.

Valiokunta korostaa ensisijaisesti esityksen tavoitetta siirtää opiskeluhoollon painopistettä nykyisestä ongelmakeskeisestä toiminnasta ennaltaehkäisevään suuntaan. Tarkoituksena on yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tukea koko op-

pilaitosyhteisöä. Tässä tarkoitettu oppilashuolto täsmentyisi koulutuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa ja käytännössä niissä palveluissa, joita psykologit ja kuraattorit sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto tarjoavat.

Hallituksen esityksessä korostetaan opiskeluhuollon eri toimijoiden monialaista suunnitelmallista yhteistyötä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Valiokunta korostaa voimakkaasti opiskeluhuollon työn omaleimaisuutta, joka perustuu sen vapaaehtoisuuteen ja opiskelijan ja oppilaitoksen voimakkaaseen keskinäiseen vuorovaikutukseen. Vapaaehtoisuus ja vuorovaikutus luovat edellytykset opiskeluhuollon tavoitteena olevien varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn toteutumiselle. Opiskeluhuollon omaleimaisuutta kuvaa myös se, että opiskelijaa ohjaavana ja tukevana toimintana se on ns. tosiasiallista hallintotoimintaa, jossa ei tehdä muutoksenhakukelpoisia hallintopäätöksiä. Sen vuoksi esitys ei myöskään sisällä säännöstä muutoksenhausta. Opiskeluhuollon tavoitteiden toteutumisen kannalta sivistysvaliokunta korostaa myös sujuvaa yhteistyötä ja viranomaistyön vaatimaa kitkatonta tietojenvaihtoa kunnan muiden toimialojen, kuten nuorisotoimen ja lastensuojelun sekä myös poliisin, kanssa.

Sivistysvaliokunta korostaa yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämisessä monia tutkimusnäyttöön perustuvia toimintatapoja ja -malleja, joilla tutkitusti on myönteisiä vaikutuksia koulujen yhteisöllisyyteen tai opiskelijoiden voimavarojen vahvistumiseen ja opettajien osaamisen lisääntymiseen.

Valiokunta toteaa, että esityksestä käydyissä asiantuntijakuulemisissa etusijan on saanut yksilökohtainen opiskeluhuolto. Hallituksen esittämällä uudistuksella halutaan selvästi toisaalta korostaa ja toisaalta rajata yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon liittyviä toimia koulun muusta toiminnasta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan voidaan paikoin nykyisissä laajoissa opiskeluhuoltoryhmissä käsitellä opetuksen ja koulutuksen järjestämiseen liittyviä hyvin erityyppisiä asioita, joista vain pieni osa koskee

suoranaisesti yksittäistä opiskelijaa. Opiskeluhuoltoryhmät muun muassa käsittelevät säännönmukaisesti opettajan työnohjaustyyppisiä kysymyksiä, kurinpitoon ja työrauhaan liittyviä kysymyksiä sekä hallinnollisten päätösten valmistelua.

Hallituksen esitys pohjautuu keskeisesti sille periaatteelle, että yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina opiskelijan sekä tarpeen niin vaatiessa hänen huoltajansa suostumukseen. Asia on erityisen merkityksellinen, koska yksityisyyden suojaan liittyvä tietosuoja edellyttää, että salassa pidettävien tietojen käsittely perustuu kulloistakin käsiteltävää asiaa koskeviin voimassa oleviin tietosuojanormeihin. Jatkossa toimijoiden on oppilaitoksissakin nykyistä selkeämmin tiedostettava eri toimintoihin liittyvät yleiset ja erityiset tietosuojan tasot.

Sivistysvaliokunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa (StVL 16/2013 vp) todettuun, että vapaaehtoisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon onnistumiselle on edellytyksenä yleisesti ja yksityisesti koettu luottamuksen suoja. Sosiaali- ja terveydenhuollossa luottamuksen suoja ja tietosuoja ovat olennainen toiminnan onnistumisen edellytys ja sen eettinen perusta. Tämä pätee sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon mukaan myös yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa, jonka palvelut koostuvat keskeisesti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden tuottamista palveluista.

Sivistysvaliokunta toteaa, että tietojensaantioikeudet nousevat keskeisesti esille käsiteltävässä yksittäisen opiskelijan tilannetta opiskelijahuoltolakia koskevan ehdotuksen 14 §:n 4 momentin mukaisessa monialaisessa työryhmässä. Työn onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että oppilaan suostumuksella kootun ryhmän jäsenet ehdotuksen 23 §:n 2 momentin mukaisesti saavat toisiltaan ja saavat luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Sivistysvaliokunnan arvon mukaan hallituksen esityksestä käydyssä keskustelussa on tarpeettoman voimakkaasti painottunut työskentely yksilökohtaisen opiske-

luhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhoollon päähuomio on kuitenkin yhteisöllisessä ennaltaehkäisevässä opiskeluhoollon, johon kaikki koulun toimijat osallistuvat, sekä psykologin, kuraattorin ja kouluterveydenhuollon asiantuntijoiden kahdenkeskinen työ oppilaan kanssa.

Sivistysvaliokunta korostaa selvyiden vuoksi, että ehdotettuun opiskelijahuoltolakiin sisällytetyt erityiset yksityisyyden suojaa takaavat säännökset eivät vaikuta perusopetuslain mukaisiin opetuksen järjestäjän oikeuksiin saada opetuksen kannalta välttämättömät tiedot.

Sivistysvaliokunta käsittelee yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin opiskelijan opettajan ja koulun rehtorin mahdollisuutta osallistua opiskeluhoollon yksilökohtaiseen monialaiseen asiantuntijaryhmään.

Opiskeluhoollon järjestäminen kunnassa. Opiskelijahuoltolain 9 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi eri toimijoiden vastuusta opiskeluhoollon toteuttamisessa. Pykälän 1 momentin mukaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjällä eli kunnalla olisi vastuu siitä, että opetussuunnitelman mukainen oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnitelma toteutuu ja että opiskeluhoollon järjestetään yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoollon palveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa.

Esityksen mukaan suurimmassa osassa kuntia sosiaali- ja terveystoimi vastaa palvelujen järjestämisestä. Lakiesityksellä ei ole kuitenkaan tarkoitus muuttaa käytäntöä, jonka mukaan erityisesti suuremmat kunnat ovat järjestäneet koulukuraattoritoimintaa opetus- tai sivistystoimen alaisena. Tämä olisi edelleen mahdollista.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki ei muuttaisi myöskään terveydenhuoltolain mukaista koulun ja kouluterveydenhuollon järjestämisvelvollisuutta nykyisestä. Esityksessä ehdotetaan, että koulutuksen järjestäjän olisi järjestettävä opiskeluhoollon yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoollon palveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa.

Asiantuntijakuulemisissa on keskeisesti nousut esiin huoli opiskelijahuollon kuraattori- ja

psykologipalvelujen järjestämisvastuun käytännön tason toteutumisesta ja uudistuksen vaikutuksista oppilaiden ja opiskelijoiden tosiasialliseen mahdollisuuteen saada riittäviä palveluja riittävän nopeasti. Vaarana on, että erityisesti koulupsykologin palvelut kootaan muutamaaan toimipisteeseen etäälle kouluista ja oppilaista siten, että heidän työpanostaan voidaan tarvittaessa käyttää myös muiden kohderyhmien palveluihin. Valiokunta korostaa, että nykytilan ongelmana ovat palveluiden riittämättömyys sekä alueelliset ja kuntakohtaiset erot palveluissa.

Sivistysvaliokunta korostaa, että ehdotuksen mukaan jokaisen esiopetuksen toimintayksikön, koulun ja oppilaitoksen käytettävissä on oltava opiskeluhoollon psykologin ja vastaavan kuraattorin palveluja. Sivistysvaliokunta pitää välttämättömänä, että oppilashuollon keskeiset toimijat, koulukuraattorit, koulupsykologit ja kouluterveydenhuollon henkilöstö, toimivat kouluissa. Valiokunta kannattaa ehdotettua psykologin ja kuraattorin sekä terveydenhoitajan vastaanotolle pääsyä koskevaa määräaika sääntelyä. On ehdottomam välttämätöntä, että nämä oppilashuollon keskeiset toimijat ovat kiinteä osa koulu yhteisöä. Käytäntö ei saa johtaa siihen, että esim. psykologin palvelut hoidetaan kouluissa päivystysluonteisina.

Henkilötietolaki, potilasasiakirja-asetus sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettu laki asettavat arkaluonteisia henkilötietoja sisältävien potilastietojen rekisterinpitäjälle suuria vaatimuksia. Ne koskevat muun muassa sähköisten potilastietojen tietosuojaa ja tietoturva, käyttö- ja luovutuslokien ylläpitoa sekä aktiivista lokivalvontaa. Rekisterinpitäjän on myös ohjattava henkilöstöä laatimaan kirjaukset potilasasiakirja-asetuksen mukaisesti tietosuojakysymyksissä. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettu laki koskee kaikkia sähköisesti tallennettuja potilastietoja, myös psykologien laatimia. Ne on viimeistään 1.9.2014 mennessä tallennettava Kansalliseen terveydenhuollon arkistoon (KanTa), jonne tulevaisuudessa on tarkoitus arkistoida kaikki sähköiset potilasasiakirjat.

Sivistysvaliokunta korostaa kuntien päättäntävaltaa, kun on kyse hallintokunnasta, jonka alaisuudessa psykologit kouluissa toimivat. Käytäntö vaihtelee kunnitain tällä hetkellä siten, että koulupsykologeja on sekä opetustoimessa että terveystoimessa. Valiokunta toteaa, että kouluun sijoitettu psykologipalvelu on mahdollista toteuttaa esimerkiksi myös siten, että terveystoimi palvelun järjestäjänä ostaa palvelun opetustoimelta, joka toimii palvelun tuottajana. Valiokunta pitää myös mahdollisena, että terveystoimelle kuuluisivat koulupsykologin tehtäviin liittyvät rekisterinpitäjän velvollisuudet ja vastuut, mutta että opetustoimi vastaisi psykologin palkkaamisesta ja muista työnantajavastuista. Sivistysvaliokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena, että opiskelijahuoltolaissa asetetaan tältä osin esteitä kuntien päätösvalle, kunhan toimintojen järjestämisessä otetaan huomioon myös edellä todetut potilaiden tietosuojaa ja -turvaa sekä potilasasiakirjoja ja -rekistereitä koskevat säännökset. Valiokunta ehdottaa yksityiskohtaisissa perusteluissa tämän johdosta pykälämuutoksen 1. lakiehdotukseen.

Yksityisissä ja valtion peruskouluissa opetuksen järjestäjä on voimassa olevan lainsäädännön mukaan velvollinen järjestämään psykologi- ja kuraattoripalvelut. Opetuksen järjestäjät maksavat kyseiset palvelut saamallaan kotikuntakorvauksilla. Yksityisten ja valtion peruskoulujen siirtyminen kunnallisten psykologi- ja kuraattoripalvelujen piiriin edellyttäisi hallituksen esityksen mukaan muutoksen tekemistä voimassa olevaan kotikuntakorvausjärjestelmään.

Asiantuntijakuulemisissa on kannettu erityistä huolta kustannusten jaosta koulutusta järjestävän kunnan ja oppilaan kotikunnan kesken. Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksen 8. lakiehdotuksessa esitetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettuun lakiin (1704/2009) muutosta, joka mahdollistaa kuntien välisen laskutuksen niissä tilanteissa, joissa kunta on järjestänyt psykologi- tai kuraattoripalveluja toisen kunnan alueelta tulevalle opiskelijalle. Tällä turvataan valiokunnan arvion mukaan se, että ne kunnat, joihin opiskelijoita tulee

runsaasti muista kunnista, eivät joudu kohtuuttomaan tilanteeseen.

Hallituksen esityksestä käy ilmi, että taloudellisia vaikutuksia laskettaessa on lähdetty siitä, että perusopetuslain tarkoittamassa opetuksessa olevat oppilaat ovat jo nykyisin oikeutettuja riittäviin psykologi- ja kuraattoripalveluihin. Tämän vuoksi kustannuksia laskettaessa ei ole otettu huomioon sitä, että jotkut kunnat tosiasiallisesti ovat jättäneet nämä palvelut liian vähälle. Hallituksen esityksessä esitetyt arvioidut kustannukset korvataan kunnille 50-prosenttisesti. Sivistysvaliokunta on huolissaan opiskelijahuoltopalvelujen tasosta tulevaisuudessa erityisesti niissä kunnissa, joissa palvelutaso on jo lähtökohtaisesti ollut liian alhainen tarpeeseen nähden ja joihin hallituksen esityksen sisältämät palvelutasovaatimukset vaikuttavat siten voimakkaimmin.

Sivistysvaliokunta korostaa erityisesti, että jatkossa on koulutettava riittävästi koulukuraattorin tarkennettuja kelpoisuusehtoja täyttävää henkilökuntaa. Valiokunta korostaa ennaltaehkäisyn ja varhaisen puuttumisen mahdollisesti ratkaisevaa merkitystä nuoren elämälle ja pitää sen vuoksi erittäin tärkeänä, että uudistuksen vaikutuksia opiskelijahuollon käytännön toiminnan tehostumiseen, palvelujen saatavuuden kehittymiseen ja toiminnan resursointiin seurataan kattavasti.

Valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi lausuman (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

1 §. Lain soveltamisala. Tarkoitus on, että lakia sovelletaan kaikkeen perusopetuslain mukaiseen opetukseen. Sen vuoksi valiokunta on tehnyt 1 momenttiin tätä koskevan sanallisen muutoksen.

3 §. Opiskeluhuollon kokonaisuus. Valiokunta on tehnyt 1 momenttiin sanallisen korjauksen.

5 §. *Yksilökohtainen opiskeluhoolto.* Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon yhtyen valiokunta ehdottaa 1 momentin 2 kohdan täsmentämistä siten, että ilmaistaan sen koskevan nimenomaan opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattori-palveluja. Momenttiin ehdotetaan myös lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka mukaan yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan myös 10 §:ssä tarkoitettuja erityisoppilaitoksen järjestämiä sosiaali- ja terveystalvveluja.

6 §. *Opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto.* Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon yhtyen valiokunta ehdottaa lisättäväksi viittauksen koulutusta koskevaan lainsäädäntöön.

10 §. *Opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestettävät sosiaali- ja terveystalvvelut erityisoppilaitoksissa.* Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon yhtyen valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 4 momentin, jonka mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava opiskeluhoollon tehtäviä hoitavien tarvitsemien asianmukaisten tietojenkäsittelytalvvelujen saatavuudesta.

13 §. *Opiskeluhooltosuunnitelma.* Säännöksen selkeyttämiseksi valiokunta on tehnyt 3 momenttiin muutoksen, joka tarkoittaa, että Opetushallitus antaa määräykset koko opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta.

14 §. *Opiskeluhooltoryhmät.* Sivistysvaliokunta ehdottaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon mukaisesti, että pykälän 4 momenttia täsmennetään siten, että siinä tarkoitettu tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä kootaan opiskelijan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumuksen perusteella. Valiokunta korostaa, että vapaaehtoisen yksilökohtaisen opiskeluhoollon onnistumiselle on edellytyksenä yleisesti ja yksityisesti koettu luottamuksensuoja.

Pykälän perusteluissa (HE s. 59) todetaan lisäksi, että yksityiselämän ja luottamuksen suojan turvaamiseksi opiskeluhoollossa eivät hallintopäätöksiä oppilaitoksessa tekevät henkilöt

voisi olla jäsenenä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Tämä perustellaan saadun selvityksen mukaan julkisuuslaissa (621/1999) säädetyllä salassa pidettävien tietojen hyväksikäyttökielellä (23 §).

Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen mukaan yleisenä ja oikeudellisesti velvoittavana lähtökohtana on, että hallinnon yleislakeja sovelletaan kaikessa hallintotoiminnassa. Näiden lakien sisältämien velvoitteiden noudattaminen kuuluu siten virkamiesten ja luottamushenkilöiden oikeudellisiin velvollisuuksiin, joiden rikkominen on virkavastuun kohteena. Henkilötietolain (523/1999) 7 §:n käyttötarkoitussidonnaisuutta määrittävä säännös kieltää opiskelijahuoltoon liittyvien tietojen käyttämisen mihinkään muuhun tarkoitukseen kuin opiskelijahuoltoon. Tämä laintasoinen velvoite kohdistuu välittömästi myös asiantuntijaryhmän jäseniin. Myös arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevat erityiset rajoitukset henkilötietolain 12 §:ssä kohdistuvat asiantuntijaryhmän jäseniin.

Julkisuuslain 23 §:n 3 momentin mukaan opiskelijahuoltoon liittyviä tietoja saanut asiantuntijaryhmän jäsen ei saa käyttää tällaisia tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Lisäksi asiantuntijaryhmän jäsen saa käyttää opiskeluhooltoon liittyviä tietoja vain opiskeluhooltoon, koska nämä tiedot ovat salassa pidettäviä.

Sivistysvaliokunnan saaman asiantuntijaselvityksen mukaan hallituksen esityksen perusteluihin kirjattu verraten yleinen kieltö osallistua muuhun opiskelijaa koskevaan päätöksentekoon vaikuttaa varsin ylivoimaisesti eikä sitä siten voida pitää perusteltuna tai ylipäänsä tarpeellisena.

Lausunnossa korostetaan lisäksi, että hallintolain (434/2003) mukaan esteellisyys (jääviyden) aiheuttaa se, että luottamus asian käsittelijän puolueettomuuteen vaarantuu erityisestä syystä. Esteellisyyssääntelyn kannalta arvioituna tietyn sisältöisen tiedon saaminen virkatehtävissä ei sellaisenaan perusta eikä voi perustaa esteellisyyttä. Opettaja ja rehtori eivät tule esteellisiksi tekemään oppilasta koskevia hallinto-

päätöksiä sillä perusteella, että he ovat saaneet oppilasta koskevia tietoja toimiessaan monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenenä. Sen sijaan myös opettajaan ja rehtoriin, joka toimii tai on toiminut asiantuntija-ryhmän jäsenenä kohdistuvat edellä todetut tiedon käyttökiellot ja -rajoitukset.

Sivistysvaliokunta pitää tarpeellisenä korostaa edellä todettuja salassa pidettävän tiedon käyttökieltoja ja -rajoituksia ja ehdottaa pykälään tätä koskevan uuden 6 momentin.

16 §. Yhteydenotto opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen saamiseksi. Pykälässä olevan säännöksen tavoitteena on turvata se, että psykologi- ja kuraattoripalvelut todella ovat opiskelijan saavutettavissa. Opiskeluhuollon palveluihin turvautuminen on kuitenkin vapaaehtoista, joten opiskelijalla ei ole velvollisuutta ottaa vastaan mahdollisuutta keskustella psykologin tai kuraattorin kanssa. Valiokunta katsoo, että myös opiskeluun liittyvät erilaiset vaikeudet voivat joko välillisesti tai suoraan kertoa tuen tarpeesta. Sen vuoksi valiokunta, samoin kuin sosiaali- ja terveysvaliokunta, ehdottaa 1 momentissa mainittavaksi myös opiskeluvaikeudet perusteena mahdolliseen yhteydenottoon opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin.

18 §. Opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa asema opiskeluhuollossa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon yhtyen valiokunta ehdottaa säännökseen lisättäväksi uuden 3 momentin, jonka mukaan huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

19 §. Yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskelu- huoltoasian käsittely. Sosiaali- terveysvaliokunnan lausuntoon viitaten sivistysvaliokunta ehdottaa pykälän 1 momentin muuttamista sen korostamiseksi, että asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajan- sa suostumukseen.

Edellä 1 momentissa ehdotetun muutoksen vuoksi valiokunta ehdottaa 2 momenttiin teknisluonteisen muutoksen.

21 §. Opiskeluhuollon rekisterit. Sivistysvaliokunta korostaa kuntien päätäntävaltaa järjestetäessä opiskelijahuollon palveluja kunnassa. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin muuttamista siten, että siinä tarkoitettujen potilasrekisterin rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt kunnan toimielin. Tässä muodossaan momentti ei aseta esteitä psykologien toimimiselle opetus- toimen toimialalla.

Hallituksen esitykseen ei sisälly säännöstä mahdollisuudesta luovuttaa tai saada tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla. Jotta oppilas- ja opiskelijahuollolle asetettavat tavoitteet voisivat täyttyä, tulee asiasta säätää. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa lisättäväksi pykälään uuden 5 momentin, joka mahdollistaisi tietojen siirron rekistereistä myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

23 §. Oikeus poiketa salassapitovelvollisuudesta. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttiin teknisluonteisen korjauksen. Momentissa on tarkoitus viitata julkisuuslain 7 lukuun.

24 §. Valtakunnallinen ohjaus. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää 7 ja 8 §:n mukaisia palveluja. Valiokunta toteaa, että nämä palvelut ovat tärkeä osa koulu yhteisön hyvinvointia ja kokonaisuutta. Sen vuoksi ohjaukseen ja kehittämiseen tulee myös Opetushallituksen osallistua. Valiokunta ehdottaa muutosta, että ohjaus ja kehittäminen tapahtuu yhteistyössä Opetushallituksen kanssa.

25 §. Opiskeluhuollon seuranta ja arviointi. Koulutuksen arviointitoimintaa ollaan parhailaan organisoimassa uudelleen. Sen vuoksi valiokunta ei pidä oikeana mainita Opetushallitusta säännöksessä. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan tapaan valiokunta ehdottaa, että tämä korvataan maininnalla opetushallintoviranomisista.

26 §. *Opiskeluhuollon valvonta.* Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa todettuun yhtyen valiokunta ehdottaa säännökseen täsmennystä.

Siirtymäsäännökset. Siirtymäsäännöksellä on tarkoitus turvata niiden työntekijöiden asema, jotka mahdollisesti jo pitkäänkin ovat hoitaneet koulukuraattorin tehtäviä, mutta heillä ei ole uuden lain edellyttämää kelpoisuutta.

2. laki perusopetuslain muuttamisesta

Johtolause. Valiokunta on aiemmin ehdottanut hyväksyttäväksi hallituksen esitykseen HE 66/2013 vp sisältyvät lakiehdotukset, joissa on muutettu samoja säännöksiä kuin tässä esityksessä. Hallitusten esitysten johtolauseissa ei tätä ole kuitenkaan otettu huomioon. Valiokunta on synkronoinut näiden kahden esityksen johtolauseet.

16 a §. *Tehostettu tuki.* Voimassa olevan perusopetuslain 16 a §:n 2 momentin mukaan tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti lain 31 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa oppilashuoltotyössä. Hallituksen esityksen mukainen opiskeluhoito on vapaaehtoista. Esityksen tavoitteena ei kuitenkaan ole tehdä tehostetusta tuesta vapaaehtoista. Näin ollen pykälän sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä. Näin kyseessä ei ole esityksen tarkoittama oppilashuolto vaan oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa tapahtuva konsultointi.

17 §. *Erityinen tuki.* Sivistysvaliokunta toteaa, että voimassa olevan perusopetuslain 17 §:n 3 momentin mukaan ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä tehdään moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä selvitys oppilaan saamista tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta. Säännös edellyttää asian käsittelyä oppilashuollossa. Edellä 16 a §:n kohdalla todet-

tuun viitaten pykälän sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että mainittu selvitys tehdään oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä eli oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa tapahtuvana konsultointina.

40 §. *Henkilötietojen salassapito ja käsittely.* Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin tarkentamista siten, että siinä säädetään myös rehtorin oikeudesta saada oppilashuoltotyöhön osallistuvilta oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.

41 a §. *Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen.* (Uusi). Kuten edellä 1. lakiehdotuksen perusteluissa on todettu, hallituksen esitykseen ei sisälly säännöstä mahdollisuudesta luovuttaa tai saada tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla. Jotta oppilas- ja opiskelijahuollossa asetettavat tavoitteet voisivat myös käytännössä toimia ja tällainen mahdollisuus olla. Sen vuoksi tulee asiasta säätää. Valiokunta ehdottaa lisättäväksi säännöksen, joka mahdollistaisi tietojen siirron rekistereistä myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

3. laki lukiolain muuttamisesta

Lain nimike. Edellä 2. lakiehdotuksen johtolauseen perusteluissa todettuun viitaten tehtyjen korjausten ja yhteensovituksen johdosta lain nimike muuttuu.

Johtolause. Edellä 2. lakiehdotuksen johtolauseen perusteluissa todettuun viitaten valiokunta on tehnyt vastaavat korjaukset tämän lakiehdotuksen johtolauseeseen.

33 a §. *Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen.* (Uusi) Edellä 2. lakiehdotuksen 41 a §:n perusteluissa todettuun viitaten valiokunta on tehnyt vastaavan lisäyksen tähän lakiehdotukseen.

4. laki

Lain nimike. Edellä 2. lakiehdotuksen johtolauseen perusteluissa todettuun viitaten tehtyjen korjausten ja yhteensovituksen johdosta lain nimike muuttuu.

Johtolause. Edellä 2. lakiehdotuksen johtolauseen perusteluissa todettuun viitaten valiokunta on tehnyt vastaavat korjaukset tämän lakiehdotuksen johtolauseeseen.

43 a §. Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen. (Uusi) Edellä 2. lakiehdotuksen 41 a §:n perusteluissa todettuun viitaten valio-

kunta on tehnyt vastaavan lisäyksen tähän lakiehdotukseen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että 5.—8. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1.—4. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset**1.****Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetussa (*poist.*) opetuksessa olevan oppilaan sekä lukiolaissa (629/1998) ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) tarkoitetussa koulutuksessa olevan opiskelijan oikeudesta opiskeluhuoltoon.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

2 §

(Kuten HE)

3 §

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhuolto on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto *että* lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto.

(2—4 mom. kuten HE)

4 §

(Kuten HE)

5 §

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan tässä laissa yksittäiselle opiskelijalle annettavia:

- (1 kohta kuten HE)
  - 2) *opiskeluhoillon* psykologi- ja kuraattori-palveluja;
  - 3) monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa; ja
  - 4) jäljempänä 10 §:ssä tarkoitettuja koulutuksen järjestäjän järjestämiä sosiaali- ja terveyspalveluja. (Uusi)
- (2 mom. kuten HE)

6 §

Opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito

Opetussuunnitelman mukaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Opetussuunnitelman mukaisen opiskeluhoillon avulla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia. *Opetuksen toteuttamisesta ja oppimisen tukitoimista säädetään tarkemmin koulutusta koskevissa laeissa ja niiden perusteella laadituissa opetussuunnitelmien perusteissa.*

7 ja 8 §
(Kuten HE)

2 luku

Opiskeluhoillon järjestäminen

9 §
(Kuten HE)

10 §

Opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestettävät sosiaali- ja terveyspalvelut erityisoppilaitoksissa

(1—3 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitettun koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja opiskeluhoillon tehtäviä hoitavien käytössä on sellaiset tietojenkäsittelypalvelut, jotka mahdollistavat tehtävissä syntyvien tietojen asianmukaisen käsittelyn ja tallentamisen erillisiin edellä tarkoitettujen ammattihenkilöiden käyttöä varten ylläpidettäviin opiskeluhoillon osarekistereihin. (Uusi)

11 ja 12 §
(Kuten HE)

13 §

Opiskeluhoiltosuunnitelma

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa määräykset *opiskeluhoiltosuunnitelman* laatimisesta.

(4 mom. kuten HE)

14 §

Opiskeluhoiltoryhmät

(1—3 mom. kuten HE)

Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. *Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.* Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

(5 mom. kuten HE)

Edellä 4 momentissa tarkoitettun asiantuntijaryhmän jäsen ei saa käyttää asiantuntijaryhmän

jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhooltoon liittyvään tehtävään. (Uusi)

3 luku

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttaminen

15 §
(Kuten HE)

16 §

Yhteydenotto opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen saamiseksi

Jos oppilaitoksen tai opiskeluhoollon työntekijä arvioi, että opiskelijan *opiskeluvaikeuksien tai* sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi *taikka* poistamiseksi tarvitaan opiskeluhoollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

(2—4 mom. kuten HE)

17 §
(Kuten HE)

18 §

Opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa asema opiskeluhoollon

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja. (Uusi)

19 §

Yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskeluhoollon asian käsittely

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmäs-

sä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua (*poist.*) tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan.

(3 mom. kuten HE)

20 §
(Kuten HE)

21 §

Opiskeluhoollon rekisterit

(1 mom. kuten HE)

Edellä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetut potilasasiakirjat tallennetaan potilasrekisteriin, jonka rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt *kunnan toimielin* tai 10 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa koulutuksen järjestäjä. Edellä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetut opiskeluhoollon kuraattorin asiakaskertomukset tallennetaan opiskeluhoollon kuraattorin asiakasrekisteriin, jonka rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt *kunnan toimielin* tai 10 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa koulutuksen järjestäjä.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti. (Uusi)

22 §
(Kuten HE)

23 §

Oikeus poiketa salassapitovelvoitteista

Opiskeluhoiltoa koskevista salassapitovelvoitteista voidaan poiketa siten kuin viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 7 luvussa säädetään, ellei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

4 luku

Ohjaus ja valvonta

24 §

Valtakunnallinen ohjaus

(1 mom. kuten HE)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa 7 ja 8 §:ssä tarkoitettuja opiskeluhoiltopalveluja.

25 §

Opiskeluhoillon seuranta ja arviointi

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Koulutuksen järjestäjän on salassapitosääntösten estämättä pyynnöstä toimitettava opetushallintoviranomaiselle sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle opiskeluhoillon valtakunnallisessa arvioinnissa, kehittämisessä, tilastoinnissa ja seurannassa tarvittavat tiedot.

26 §

Opiskeluhoillon valvonta

(1 mom. kuten HE)

Tämän lain 7 ja 8 §:ssä säädettyjen opiskeluhoillon palvelujen ohjauksesta ja valvonnasta säädetään lisäksi sosiaalihuoltolain (710/1982) 3 §:ssä ja kansanterveyslain (66/1972) 2 §:ssä.

(3 mom. kuten HE)

5 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

27 §

Voimaantulo

(Kuten HE)

28 §

Siirtymäsäännökset

(1 mom. kuten HE)

Sen estämättä, mitä 7 §:n 2 momentissa säädetään, henkilö, joka tämän lain voimaantullessa on hoitanut virka- tai työsuhhteessa kuraattorin tehtäviä vähintään kaksi vuotta välittömästi ennen tämän lain voimaan tuloa, voi jatkaa tehtävien hoitamista tässä virka- tai työsuhhteessa niin kauan kuin tämä virka- tai työsuhde jatkuu keskeytyksettä. Jos tällainen henkilö on hoitanut näitä tehtäviä alle kaksi vuotta, hän voi jatkaa tehtävien hoitamista tässä virka- tai työsuhhteessa 31 päivään heinäkuuta 2018.

2.

Laki**perusopetuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan perusopetuslain (628/1998) (*poist*) 31 a §:n 2—4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, (*poist.*) 31 a §:n 2 momentti laissa 1352/2010 ja 31 a §:n 3 ja 4 momentti laissa 642/2010, sekä *muutetaan* 16 a §:n 2 momentti, 17 §:n 3 momentti, 31 a §:n 1 momentti, 40 §:n 2 ja 4 momentti ja 42 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 16 a §:n 2 momentti, 17 §:n 3 momentti sekä 40 §:n 2 ja 4 momentti laissa 642/2010, 31 a §:n 1 momentti laissa 477/2003 ja 42 §:n 1 momentti laissa 1444/2009, (*poist.*)

lisätään lakiin uusi 41 a § seuraavasti:

16 a § (*Uusi*)

Tehostettu tuki

Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

17 § (*Uusi*)

Erityinen tuki

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa siten kuin hallintolain (434/2003) 34 §:ssä säädetään sekä hankittava oppilaan opetuksesta vastaavilta selvitys oppilaan oppimisen etenemisestä ja oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehty selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta sekä tehtävä näiden perusteella arvio erityisen tuen tarpeesta (pedagoginen selvitys). Pedagogista selvitystä on tarvittaessa täydennettävä psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä.

31 a §
(Kuten HE)

40 §

Henkilötietojen salassapito ja käsittely

Sen estämättä, mitä 1 momentissa tai salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään, on oppilaan oppilashuoltotyöhön osallistuvilla oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja tämän lain mukaisesta opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. (*Uusi*)

(4 mom. kuten HE)

41 a § (*Uusi*)

Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

42 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

3.

Laki

lukiolain (*poist.*) muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
(*poist.*)
muutetaan lukiolain (629/1998) 29 a §, sellaisena kuin se on laissa 478/2003, sekä
lisätään lakiin uusi 33 a §, seuraavasti:

29 a §
(Kuten HE)

tetulle teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

33 a § (Uusi)

Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin siällyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeu-

---

4.

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain (*poist.*) muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
(*poist.*)
muutetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 37 a §, sellaisena kuin se on laissa 479/2003 ja 1351/2010, sekä
lisätään lakiin uusi 43 a §, seuraavasti:

37 a §
(Kuten HE)

43 a § (Uusi)

Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen

teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa uudistuksen vaikutuksia oppilashuollon vaikutta-

*vuuteen ja tehostumiseen sekä henkilöstön riittävyyteen ja palvelujen saata-
vuuteen eri puolilla maata ja antaa
asiasta sivistysvaliokunnalle selvityk-
sen kevätistuntokaudella 2018.*

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Raija Vahasalo /kok	Sanna Lauslahti /kok (osittain)
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Silvia Modig /vas (osittain)
	Ritva Elomaa /ps	Mika Niikko /ps
	Eeva-Johanna Eloranta /sd	Mikaela Nylander /r
	Jukka Gustafsson /sd	Tuula Peltonen /sd
	Leena Harkimo /kok	Tuomo Puumala /kesk
	Pauli Kiuru /kok	Simo Rundgren /kesk
	Kimmo Kivelä /ps	Pauliina Viitamies /sd (osittain).

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila
valiokuntaneuvos Kaj Laine.